

ACC. N:R M. 15504:1-7.

Landskap: Skåne Upptecknare: Tritjof Persson, Jonstorp
Härad: Luggude Berättare: " " "
Socken: Jonstorp Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1956 Född år 1884 i Jonstorp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Åshöggliderna och deras fivande. s. 1-7.

Upprop 22/11 1956

Skriv endast på denna sida.

15504 P fastigt
ACC. N:R M. 15504:1.

15504 P

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Upprop

22/11 1956

1.

Adventstiden har hållits som en högtid i äldertid
tider är det blott och annat i denna tid är det alltid
en högtidsstund i kyrkorna med anledning av detta.
Det nya kyrkvåret började med adventsinföring. Den
första söndag var anslagen till kyrkobesök. // Ägnat
arrangemang som var förknippat med vädret hur det var
vid adventsinföring så skulle det bli detta ett
gång. Jag har ofta iakttagit detta, men det har ej all-
tid hållit streek. Första adventsöndagen skulle på
morgnaren ett ljus tändas, andra söndagen två ljus,
och tredje tre ljus. // Men om detta bruk användes ännu
ett jag ej.

Så har jag avskrivit en adventsguds tjänst som av-
hållits i Björnsby kyrka första adventsöndagen.
Kyrkostämman predikas. Kyrkostämman sjunges "Hosi-
anna" och "Jerusalem". Kollekt upptages till prä-
män för Sista diakonissanstalt.

1. Samma dag hålles adventvesper i // alle kyrkor

kl. 10. med opskedlikan. Vid denna gudstjänst kommer
plockor från Målle att berida ett ljus tåg och sjunga vid
ventssången. Byxrokören medverkar och kollekt uppt-
tages som tillfällen Rådets Barrens Ungdominsamling.
Så här tog sig adventet ingång i närvarande tid.

Luciafirandet har här i bygden ej omfattats med
större intresse och så är det ännu ej dag. I hemmen
vet jag ej om sådant förekommit. Men stundom i
senare tid har någon lärare eller ungdomsföreningen
tagit initiativet till ett Luciafirande. Till Lucia
utogs en av de vackraste flickorna i en skolklass
eller ungdomsföreningen. Till Lårnor utogs de mest
lämpliga flickorna. Luciafirandet förenades med en
mindre festlighet och folk från båda evokarna deltog
- förstorp och Fårhult. Då serverades kaffe med Lucia-
katter och bröd som bakats av flickorna i skolköket.
x i alla åldrar.

Julematen dockades mest efterlängskade av alla årets
 hög tiden. Men tiden innan jul är en helt annan
 beskaffenhet numera än t. ex. innan sekelskiftet. Då
 slaktades hvarna till huskellet djur av alla de slag som
 behövdes till julmat. Det vid bakades i stora mängder
 som skulle räcka till långt ut på värsidan. Numera
 går det ganska "naturligt" tillväga med ankappandet
 av alla dessa förmoderhetes, som behövs till julen.
 Man köper från slakteriet kött och plätt från slakteriet.
 Från kringkörande charcuterier köper mindre char-
 cuterivaror. Numera bakar ej ^{så} mycket som för kring-
 körande bagare och handlande förse befolkningen med
 bröd och smårökar av alla slag.

Arens kommunikationerna bidraga till jularna
 förändring. Förre åkte kyrkobesökarna efter häst och
 vagn till kyrkan. Ärens till julbidningars gick färden
 på samma sätt. Den nu högt utvecklade motor-
 isären har helt övertagit alla sådana resor. De som ej

själva äro jagare till ett sådant förhållande och
ofta härrade herrna till kyrkobesök och dessa besök
sades av någon föresning inom evenssen. Sedan sådant
tillkommit har många kyrkobesök blivit inställda,
bland äldre folk. Predikningarna kan ju höras hemma.

4
Nyårsafton brölle liksom julafton nägot lunda på
samma sätt som denna. Folket besökte nyårsottari.
Men även dessa kyrkobesök ha även minskat på grund
av samma orsak som juldagens. På nyårsaftonen
svor sig ungdommen med nyårsvaka som bestud och
består i att denna går ut efter fulllaget med brita
och skrives det nya året sippres på dörrar och väggar
och de firna det lämpligt. Jag har i min ungdom mer
än en gång varit med om sådana lustigheter. Stundom
har prädikan på både julafton och även nyårsafton med
bössu och skjutit fulsorällas, Dessutom skulle in-
leda dessa högtider. De äro helt viest ämnade och avskaffade.

Fastlagsveckan som den alltid har varit // dagen
 dag innan söndagen skulle iursrudern baka bullar
 till denna lilla högtid. Dessa skulle avätas på lö-
 dageftermiddagen, till söndagens elvakaft samt på
 eftermiddagskaffet. Blev några till övess skars dessa
 sönder och kokt mjölk trädde öves. Denna rätt skulle
 vara efterrätt till måndagens middag. Måndagen
 kallas "bullarmåndag". Till fastlagen togs alltid
 kvistar av sälg och fint björkris som sattes i vatten,
 dessa kvistar grönskade något och prydde bordet.

Någon förekommer alltid under fastlagen. På
 lunda slås katten ut i tunnman. En levande katt stop-
 pades i en tunnna som upphängdes mellan två träd.
 En stor skara ryttare red mellan träden och slog på
 tunnman med grova spakar till den gick sönder. Hur
 det blev med den vettstärkta katten vet jag ej. Det
 fanns kanske ingen katt i tunnman. Senare har lagts
 en brännvinsbitelj i tunnman. Jag har efter sådan

ACC. N. R. M. 15504: 6.

dräsa med arttunnar. Den som lyckades slå sönder
blev ägare till brännväret. Tidare slog krukorna
isunder. De deltagande bandt för ägaren och värdet
ett par gånger så skulle deltagarna försöka leta upp
tunnan och slå denna sönder. Dessa lustigtrefes har jag
sett i senare tid, men de äro helt visst slupade till firman
för andra nöjen.

Påskern är alltid efterlängtat. Ty då skall de flesta till
kyrkan. Krukering av ägg skedd oftast på påskafton, de blevo
vackert brunnröda då de färgades i löskal. På en björk
och såg sattes i vatten liksom vid fastloren till att pryda
herrnret. Till dessa prydnader uppträngdes små vackert
färgade kycklingar. På bordet läggel alltid s. k. påsklöpare
av papper eller någon herrnmasydd duk. På väggarna hänge
stora tryckta väggbonader av papper och alltid sju fönder
på ägg och kycklingar. Alla dessa prydnader äro en påmin-
nelse om påskens inre.

På påskdagen ser vi alltid en bestant mältefärd med
de koka äggem till alla familjemedlemmarna. 2881

S. h. påskbluss användes - särskilt väderlekem tillat
några sådana. Materialet fick vara fuktigt i armar full
övergute olja.

Jingsten har pirats på helt annat sätt än på sken.
Tordorn - långt innan sekelskiftet barndrade Kullabygdens
befolkning både unga och gamla till den idylliska Haga
platsen nära om Åhild. Då inga andra trafikmedel fanns
måste apostlakästerna anlitas. Dess armandagspinget
färder har med nuvarande mjösetälten som finnes runt
i bygden i förening med snöförtrafiken med krets-
part. Det sådes att de skulle till Haga och "stuckömmerska"
en vackra växt benämnd myskmåda, *Hyperula adpressa*

Midsonnar. Allhelgonadagen och Märten äro
ej närvarande i allmänhet. Vid allhelgonadag kändes ju.